

Borlunda kyrka

55.8005, 13.3222

Borlunda kyrka är byggd på 1860-talet, och ritad av den danske arkitekten Ferdinand Meldahl, med kyrkan San Fermo i Verona, Italien som förebild. Den italienska stämningen finns även invändigt. Det höga taket är inte välvt utan vilar på en öppen takstol, precis som i många italienska nygotiska kyrkor. Det byggdes dock något lägre än arkitekten först tänkt sig, eftersom man ansåg att det fanns risk för att det höga tornet inte skulle klara klockornas svängningar.

Arkitekten Meldahl räknas som en av de mest framgångsrika arkitekterna i Danmark under 1800-talet och är i sitt hemland bland annat känd för att ha lett restaureringen av Frederiksborgs slott. Eftersom Borlunda är den enda kyrka Ferdinand Meldahl ritat från grunden, räknas kyrkan som ett byggnadsverk av stort arkitekturhistoriskt intresse.

Borlunda gamla kyrka var troligen uppförd under slutet av 1100-talet, och hade med tiden blivit för liten för den växande församlingen. Och man var därför i stort behöva av en större kyrka. Men bygget av den nya kyrkan skedde med visst motstånd. I mitten av 1800-talet hade biskopen i Lund rekommenderat de två församlingarna i Skeglinge och Borlunda att riva sina små förfallna medeltida kyrkor och bygga en gemensam större kyrka i Borlunda. Motståndet var dock stort i båda församlingarna, mest kanske i Skeglinge där man skrev till kungen för att få behålla sin gamla medeltida kyrka. Denna begäran avslogs dock, och efter sju år kunde biskopens förslag om en ny kyrka genomföras.

Kort tid efter att kyrkan stod färdig upptäckte man skador på kyrkan. Fasadens tegel visade sig visserligen vara vackert, men inte motståndskraftigt mot frostsprängning, och många dyrbara reparationer har fått utföras genom åren.

När så församlingen efter drygt 100 år - 1989 uppgick i dåvarande Gårdstånga församling, som hade ytterligare fyra kyrkor att underhålla, blev ekonomin hårt ansträngd.

1992 störtade ett av kyrkans prydnadstorn in genom taket och landade på orgelläktaren, och kyrkan fick stängas på grund av rasrisk. Det skulle kosta flera miljoner att restaurera kyrkan, och kyrkorådet valde istället att ansöka om att få riva kyrkan, mot många församlingsbors önskan. Både länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet höll med församlingsborna, och vägrade ge tillstånd till rivning. Riksantikvarieämbetet framhöll istället att kyrkan skulle bevaras eftersom den är den enda i sitt slag i Sverige i italiensk nygotik. Finansiering till en omfattande renovering av kyrkan ordnades fram, och kyrkan kunde återinvigas 2001.

Arkitekten Ferdinand Meldahl ritade även hela kyrkans inredning, bland annat orgelfasaden, som är utformad som ett gotiskt så kallat masverksfönster med stenomfattning, där de fyra fälten i stället för glasrutor har fyllts med orgelpipor. Den pneumatiska orgeln som byggdes 1928 av A. Mårtenssons orgelfabrik i Lund, har 22 stämmor fördelade på två manualer samt pedal.

Altarbordet ritades 2001 av arkitekt Viggo Marsvik från Lund.

Altaret ritades av dåvarande stadsarkitekten i Malmö William Klein och har formgivits i nygotisk stil med smäckra kolonner, som bär upp skulpturer föreställande de fyra evangelisterna. Byggmästaren och bildhuggaren Pettersson tillverkade troligtvis de största delarna.

Det är dock oklart vem som målat altartavlan som visar den knäböjande Jesus.

I kyrkan finns även två äldre altartavlor från de tidigare medeltida kyrkorna.

Predikstolen i gotiskinspirerad stil sitter uppsatt på södra väggen. Den gamla predikstolen från cirka 1800, restaurerades på 1970-talet och står placerad i kyrkan strax nedanför koret i norra korsarmen.

Dopfunten som införskaffades 1872 är tillverkad i cement. Nysilverfat och invändig dopskål inköptes av juvelerare C.A. Kjersnäs i Göteborg.

En av de gamla klockorna från 1728 finns bevarad. Det är stöpt av Andreas Wetterholtz i Stralsund och står i kyrkans södra tvärskepp.

Skeglinge gamla 1400-talskyrkklocka hamnade i Borlunda kyrka, men när området där Skeglinge kyrka stått restaurerades på 1950-talet fördes den tillbaka och hängdes i en nybyggd klockstapel.

De två kyrkklockorna som hänger i tornet tillverkades 1929 av M & E Ohlsson klockgjuteri i Ystad.

Källor:

Pdf: "Borlunda kyrka. Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning". Lunds stift 2016 Max Laserna.

Webb: Svenska kyrkan i Eslöv.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.